

АПЕЛЯЦІЙНИЙ СУД МІСТА КИЄВА

03680 м. Київ, вул. Солом'янська, 2-а
тел./факс 284-15-77, e-mail: inbox@kia.court.gov.ua

Вих. № 239/02.16 від 10.03.2016
на вх. 11044 від 25.02.2016

Голові Верховної Ради України
Гройсману В.Б.
01008, м. Київ, вул. Грушевського, 5

Шановний Володимире Борисовичу!

Апеляційний суд міста Києва на Ваш лист від 19.02.2016 № 11/10-234 повідомляє, що депутатський запит народного депутата України Домбровського О.Г., оголошений на засіданні Верховної Ради України 19.02.2016, розглянуто.

За результатами розгляду вказаного запиту Апеляційний суд міста Києва висловлює наступну позицію щодо доцільності внесення змін до статті 33 Цивільного процесуального кодексу України стосовно наділення суду правом з власної ініціативи або за клопотанням інших учасників судового процесу, без згоди позивача, залучати співвідповідача у справі, у разі пред'явлення позивачем позову до неналежного відповідача.

За своєю правовою природою позовом є звернена через суд матеріально-правова вимога позивача до відповідача щодо захисту порушеного, невизнаного або оспорюваного права, свободи чи інтересу, яка розглядається у визначеному законом процесуальному порядку. Отже, звертаючись до суду із позовом, особа попередньо визначається з його предметом, підставами, змістом позовних вимог та колом осіб, до яких слід пред'явити такі вимоги. Залучення судом співвідповідача у справі з власної ініціативи або за клопотанням інших учасників судового процесу, без згоди позивача, призведе до позбавлення особи можливості на власний розсуд розпоряджатися своїм правом визначати коло осіб, до яких слід звернути матеріально-правову вимогу.

Крім того, норми чинного цивільного процесуально законодавства України наділяють позивача правом заявити відповідне клопотання у разі, якщо під час розгляду справи буде виявлено, що норма матеріального права, яка підлягає застосуванню за вимогою позивача, вказує на те, що відповідальність повинна нести інша особа. Зазначене найбільш оптимально сприяє захисту прав позивача та повністю відповідає принципу диспозитивності цивільного судочинства, передбаченого ст. 11 ЦПК України.

Стосовно доводів про те, що суддя не може надавати консультацій позивачу щодо необхідності заявлення клопотання про заміну неналежного відповідача, слід зазначити наступне. Згідно принципу V Рекомендації N (94) 12 "Незалежність, дієвість та роль суддів", ухваленої Комітетом Міністрів Ради Європи на 518 засіданні заступників

Вх. №

65882

міністрів 13.10.94, судді зобов'язані роз'яснити, у разі необхідності, неупереджено кожній із сторін окремі процедурні питання.

Таким чином, в ході розгляду справи суд може роз'яснити особі право заявити клопотання про заміну неналежного відповідача, залишаючи при цьому саме за позивачем прерогативу реалізації даного права.

Той факт, що позивач не завжди присутній в судовому засіданні, оскільки наділений правом заявити клопотання про розгляд справи за його відсутності, не може бути підставою для делегування суду його прав та обов'язків, зокрема визначатися із колом осіб, до яких слід звернути заявлені вимоги, посилаючись на обставини, якими обґрунтовуються такі вимоги, та доводити ці обставини. Заявляючи у відповідності до вимог ч. 2 ст. 158 ЦПК України клопотання про розгляд справи за її відсутності особа усвідомлює, погоджується та несе ризики неможливості вчасно відреагувати на обставини, які будуть з'ясовані в ході проведення судового засідання, надати відповідні пояснення та докази або ж заявити клопотання, у тому числі про заміну неналежного відповідача.

Згідно ст. 60 ЦПК України кожна сторона зобов'язана довести ті обставини, на які вона посилається як на підставу своїх вимог і заперечень, крім випадків, встановлених ст. 61 ЦПК України. Залучення судом співвідповідача у справі з власної ініціативи або за клопотанням інших учасників судового процесу, без згоди позивача може призвести до ситуації, коли позивач у відповідності до норм ст. 60 ЦПК України змушений буде доводити обставини порушення його прав, свобод чи інтересів саме тією особою, яка була визначена судом, не розділяючи при цьому позицію суду.

Крім того, проявляючи ініціативу та самостійно визначаючись із належним відповідачем, суд фактично приймає сторону позивача у спорі. Зазначене суперечить принципу безсторонності судової влади, який полягає також у чіткій організаційній і функціональній розмежованості дій сторін і суду.

Дійсно, згідно роз'яснень, які містяться у листі Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ № 24-753/0/4-13 від 16.05.2013, у разі пред'явлення позову до неналежного відповідача суд за клопотанням позивача, не припиняючи розгляду справи, замінює первісного відповідача належним відповідачем, якщо позов пред'явлено не до тієї особи, яка має відповідати за позовом, або залучає до участі у справі іншу особу як співвідповідача (ст. 33 ЦПК України). Якщо позивач не заявляє клопотання про заміну неналежного відповідача, суд повинен відмовляти у задоволенні позову.

Дана обставина не перешкоджає позивачу у подальшому звернутися до суду із позовом до належного відповідача.

Неправильно визначившись із колом осіб, до яких слід звернути вимоги, а також неправильно обравши способи захисту чи заявляючи необґрунтовані вимоги, особа самостійно несе ризик втрати часу, коштів, зусиль тощо у випадку відмови у задоволенні позову.

Враховуючи викладене, Апеляційний суд міста Києва не вважає доцільним та юридично обґрунтованим внесення змін до статті 33 Цивільного процесуального кодексу України стосовно наділення суду правом з власної ініціативи або за клопотанням інших учасників судового процесу, без згоди позивача, залучати співвідповідача у справі, у разі пред'явлення позивачем позову до неналежного відповідача.

Стосовно наявності таких повноважень суду у сфері господарського та адміністративного судочинства, слід зазначити, що подібна норма є по суті тим

рудиментом, який перейшов до процесуальних кодексів України із законодавства колишньої Української Радянської Соціалістичної Республіки та був усунутий в ході наближення норм чинного законодавства України до рівня європейських стандартів.

З повагою

**Голова
Апеляційного суду міста Києва**

Я.В. Головачов